

τόν σταυρό του, καὶ τοῦ ἔδωκε τὴν μισὴ λίρα, λέγοντάς του :

— Πάρε τὴν μισὴ λίρα σου καὶ σὺρε στὸ καλὸ.

Κι' ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος ἔβγαине ἀπὸ τὸ σπίτι μας, ὁ πατέρας μου σηκώθηκε, σταυροκοπήθηκε μπροστὰ στὸ εἰκονοστάσι καὶ μιτακάθησε στὴν κορφὴ τῆς στυλῆς.

— Κι' ὁ πεσμένος δέντρος ;

— Ἐμεινε χρόνια ἐκεῖ ποῦ ἔπεσε, χωρὶς νὰ τὸν πειράξῃ κανεὶς, ὡς ποῦ ἔλυσε ἀπὸ τὴν σπῖλα. Ποιὸς τοιμοῦσε νὰ βάλῃ χερί στὸν δέντρο τοῦ "Αἰ—Λῖα ;

Σούλι.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

CHARLES DIEHL

P A B E N N A

ΕΤΑΞΥ τῶν ἐπιφανεστέρων τῆς τέχνης πόλεων ὧν πλήρης εἶνε ἡ Ἰταλία, ἡ Ραβέννα κέκτηται ἰδιόζονιὰ τινα χαρακτηριστῆρα. Δὲν εὐρίσκει τις ὅπως εἰς τὴν Ρώμην καὶ τὴν Πομπηϊαν τὰς μεγάλας ἀναμνήσεις τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος. Δὲν παρουσιάζει αὕτη, ὅπως ἡ Φλωρεντία καὶ ἡ

Βενετία, τὰς θαυμάσιās λεπτότητας τοῦ Quattrocento (τῆς Ἀναγενήσεως) ὅπου αἱ μεγαλοπρεπεῖς λαμπρότητες τῆς Ἀναγενήσεως ἔθαιον.

Τὸ ἐνδιαφέρον ταύτης εἶνε διάφορον. Εἶνε δηλαδὴ τὸ μοναδικὸν μέρος τῆς Ἰταλίας, καὶ ἴσως ἐν τῶν σπανίων τοῦ κόσμου, ἐν ᾧ δύναται τις νὰ λάβῃ ἐντύπωσιν μὴν πλήρη καὶ ἀληθῆ τῆς ἀρχαίας Χριστιανικῆς τέχνης κατὰ τὸν πέμπτον καὶ ἕκτον αἰῶνα. Ἀναμφιβόλως δὲ ἡ Ραβέννα, καὶ ἐνεκα ἄλλων ἀκόμῃ ἀναμνήσεων, κατέλιπεν ὄνομα περιφανές εἰς τὴν ἱστορίαν. Εἰς ταύτην ὁ Δάντης ἐτελείωσε τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς πλήρους βασάνων ζωῆς του, εἰς ἣν ἀκόμῃ εὔρε καὶ τινὰς τῶν ἐμπνεύσεων του, τὰς πλέον ὑψηλάς, τῆς «Θείας Κωμωδίας». Ἐνταῦθα καὶ ὁ Βύρων διῆλθε ἔτη τινα τῆς ταραχώδους ζωῆς του, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησε καὶ ἠγάπησεν, ἡ μνήμη τοῦ ποιητοῦ ἐπιζῇ ἡνωμένη ἀδιαρρήκτως μὲ τὴν μνήμην τῆς λατρευτῆς Cucciolì.

Ἐν τούτοις εἴαν ἡ Ραβέννα παρουσιάζει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν πρᾶγμα ἰδιόρρυθμον καὶ τῇ ἀληθείᾳ μοναδικόν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὑπῆρξε τὸ ἄσυλον τῶν τελευταίων Αὐτοκρατόρων τῆς Δύσεως, καὶ ἡ πρωτεύουσα τῶν Ὀστρογότθων βασιλέων, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ διαμονὴ τῶν ἀντιβασιλέων (Ἐξάρχων) τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν ἀντεπροσώπευσιν τὴν Ἰταλίαν καταληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Χάρης εἰς ταύτας τὰς περιστάσεις αἵτινες διήρκασαν πλέον τῶν τριῶν αἰώνων (401—751) ἡ Ραβέννα γενομένη κέντρον πολιτικὸν ὁλοκλήρου τῆς Χερσονήσου, διεμόρφωσε τὴν θαυμασίαν, ἣτις καὶ εἰς τοὺς σημερινοὺς νεκροὺς δι' αὐτὴν καιροὺς ὑφίσταται ἀκόμῃ, ἂν καὶ σιγῇ, εἰς τὰ τόσον σπάνια καὶ ἀξιοσημείωτα αὐτῆς μνημεῖα.

Ἐν μέσῳ τῶν πενθίμων τόπων καὶ τῶν ἀπεράντων ἐκτάσεων, αἵτινες περιβάλλουσι ταύτην, ἡ Ραβέννα σήμερον εἶνε μικρά τις πόλις ἐπαρχιακῆ ἔρημος σχεδὸν καὶ μᾶλλον νεκρά. Δὲν φανταίνεται τις, λέγει ὁ Ταίπε, πόλιν μᾶλλον ἐγκαταλειμμένην, μᾶλλον ἀθλίαν καὶ

ἀξιολύπητον. Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς, τῶν ὁποίων τὰς περισσοτέρας ἔχει καλύψει ἡ χλόη, εἶνε κεναὶ σχεδόν. Τοῖχοι δὲ μεγάλοι καὶ θλιβεροὶ περιβάλλουσι ταύτην, λείψανα ἱεροῦ τῶν παλαιῶν ἡρειπωμένων μοναστηρίων καὶ γυμναί προσόψεις ἀρχαίων ἐκκλησιῶν, καὶ χαμηλοὶ οἰκίσκοι ὑπεράνω τῶν ὁποίων διαγράφονται αἱ σιλουέτται τῶν παλαιῶν πύργων. Ἐν μέσῳ τῶν μακρῶν αὐτῆς τειχῶν ἡ πόλις ὥσπερ περὶ αὐτὴν συνεσπειρωμένη καταλείπει γύρω τῆς μεγάλης ἐκτάσεως ἐρήμους. Κοί ἡ ζωὴ ἀκόμῃ φαίνεται ἐγκαταλείψασα αὐτήν. Καμμία κίνησις, καμμία βιομηχανία, ἐμπόριον κανέν. Ἄλλοτε—εἶνε ἥδη χίλια πεντακόσια ἔτη—ἡ Ραβέννα ἦτο λιμὴν ἀκμάζων. Ἦδη διώρυσεν τις μακρὰ δέκα χιλιομέτρων ἐνώνει ταύτην μετὰ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ ἐπὶ τῶν κοιμωμένων αὐτῆς ὑδάτων ὀλίγα μόνον λέμβοι λικνίζονται καὶ τινα ἀσήμου χωρητικότητος πλοῖα. Μία μόνη καλλονὴ ἀπέμεινε εἰς αὐτήν. Εἶνε δὲ αὕτη ὁ εὐρύς δορίζων καὶ τὸ θαυμάσιον δάσος τῶν πεύκων, τὸ δάσος τὸ «πάντοτε πράσινον» τοῦ ὁποίου ὁ Βύρων, μετὰ τὸν Βοκκάκιον, ἔψαλλε τὴν σκιώδη ἐρήμωσιν, ἡ περίφημος «Pinetta» τῆς ὁποίας τὰ δένδρα μεταξὺ Ρεβέννης καὶ θαλάσσης σχηματίζουσι σκιώδη φραγμόν. Ἐν δὲ μόνον πρᾶγμα ἔλκυει τὸν περιηγητήν, τὸν ἱστορικόν, τὸν καλλιτέχνην : εἶνε δὲ τοῦτο, αἱ μέσῳ τῆς κοιμωμένης πόλεως ἐκκλησίαι αἵτινες ὑπὸ τὴν ψυχρὴν γυμνότητα τοῦ περικαλύμματος αὐτῶν, διαφυλάττουσι θυσσαυροὺς τέχνης θαυμασίους.

Μὴ ζητήσητε λοιπὸν εἰς τὴν Ραβένναν τὴν γοητεύουσαν χάριν τῶν Τοσκανικῶν μερῶν, οὐδὲ τὸ συναρπάζον θέλητρον τῆς Φλωρεντίας, τῆς Σιένης καὶ τῆς Περουζίας. Ἡ Ραβέννα εἶνε ἀτείρωτος θλιβερά. Ἄλλ' ἴσως ἡ θλιβερότης αὕτη προσθέτει μεῖζον ἐνδιαφέρον.

Ἐλάχισται πόλεις ἐπικαλοῦνται πλειότερον τὴν ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος. Τὰ πάντα ἐκεῖ ἐπαναφέρουσι τὸ πνεῦμα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τέχνην.

Οὐδεμία ξένη ἀπασχόλησις ταρασσεί ἐκεῖ τὴν ἡρεμίαν καὶ βαθεῖαν σκέψιν τῶν μνημείων. Ἡ σιγὴ τῶν ἐρημῶν ὁδῶν ἐν αἷς τῇδε νᾶκεισε ἀρχαῖοι σαρκοφάγοι ἐγγύς τῶν μεμαρτωμένων τοίχων κατάκεινται, ἡ μεγάλη καὶ θλιβερά ἐγκατάλειψις, ἡ ἐρημικὴ ἀπομόνωσις ἐν μέσῳ τῶν εὐρυχόρων Βασιλικῶν, τὰ πάντα ἐκεῖ προκαλοῦσι τινὰ νὰ λησμονηθῇ μετὰ τῶν ἀναμνήσεων τῶν παρελθόντων αἰώνων!... Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιδίου εἰς ὃ ἀναπαύεται ἡ Αὐτοκράτειρα Γάλλα Πλακιδία ὁ ὀφθαλμὸς θελγόμενος σταματᾷ ἐπὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ Μωσαϊκῶν, ὅπου εἰς βαθύ κυανοῦν ἐκτυλίσσονται χρυσὰ ἀράβουρ-

γήματα εις τόσον λεπτάς ἀρμονίας, καθ' ἣν στιγμὴν ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ἀπολλιναρίου τοῦ νέου τὸ ἐκπεληγμένον βλέμμα προσηλούται εἰς τὴν μακρὰν πομπὴν τῶν Ἁγίων τῶν φερόντων λαμπράς ἐνδυμασίας, ὅτε εἰς τὸν Ἅγιον Βιτάλιον τέλος, εἰς τὴν ἀψίδα τοῦ ὁποίου εἰς λάμποντα χρυσᾶ Μωσαϊκά, ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα παρουσιάζονται ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς Αὐτοκρατορικῆς συνοδείας, τότε νομίζει τις πρὸς στιγμὴν, ὅτι αἱ ἡρεμοὶ καὶ ἀκίνητοι ἐκεῖναι φυσιογνωμίαι λαμβάνουσιν ἐκ νέου ζωὴν, τὸ δὲ πνεῦμα, ὡς ἐπόμενον, ἐπαναφέρεται εἰς τὸ μέσον τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἐποχῆς, ἥτις εἶδε γενόμενα τὰ νοσητικὰ ἐκεῖνα μνημεῖα. Κατὰ δὲ τὴν ὥραιαν ἔκφρασιν τοῦ Τίτου Λιβίου ἡ ψυχὴ ἡ ζῶσα ἐκεῖ καθίσταται κατ' ἀνάγκην ἀρχαία. Ἄλλως τε ἀναγιγνώσκων τις ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τὰ ὀνόματα τῆς Γάλλας Πλακιδίας, τοῦ Θεοδορίου, τοῦ Ἰουστινιανοῦ, θεωρεῖ ταῦτα κατὰ

τὸ πλεῖστον φυσιογνωμίας κατὰ πολὺ ὑορίστους, λέξεις κενὰς ἐννοίας καὶ ἐνδιαφέροντος. Εἰς Ραβένναν τοῦναντίον ἐπανέρχεται τις εἰς τὴν πραγματικότητα τὴν ζῶσαν καὶ ἀπτομένην. Εἰς ἐκαστὸν βῆμα συναντᾷ τις τὴν ἀγάμνησιν ἐκείνην, εἰς κάθε στιγμὴν ἐγγίζει τις διὰ τοῦ δακτύλου τὰ εἰκόνας καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Καὶ ἐνώπιον τῶν μνημείων τούτων τῶν τόσων ἐκφραστικῶν τῆς ἱστορίας κατὰ μικρὸν αἱ ὑπὸ τῶν χρονογράφων γραφεῖσαι σκιφαὶ χρωματίζονται καὶ ἐμψυχοῦνται καὶ ἡ γηραιὰ καὶ νεκρὰ πόλις λαμβάνει νέαν ζωὴν.

Ἀβίαστον τὸ πνεῦμα φέρεται πρὸς τοὺς ἀφανισθέντας χρόνους καὶ ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν ταύτην ὀνειροπόλησιν ἀναπαράστασις τις τῶν προσώπων καθαροτέρᾳ προκύπτει καὶ γνῶσις τις τῶν μνημείων πληρεστέρα καὶ πλέον φωτεινὴ.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΕΛΙΣ

Ἡ θερμοκρασία τοῦ Ἡλίου

Περὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἡλιακῆς σφαίρας ἔχουσι διατυπωθῇ πολλαὶ καὶ διάφοροι θεωρίαι, συγκρούμεναι πρὸς ἀλλήλας. Τινὲς καθώρισαν ταύτην εἰς 3.000 βαθμοῦς, ἕτεροι εἰς 50.000 καὶ ἄλλοι πάλιν εἰς 100.000. Ἦδη Ἀμερικανὸς ἐπιστήμων ὁ Γουλιέλμος Οὐϊλσον κατόπιν πολλῶν πειραμάτων ἔφθασεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ Ἡλίου ἀνέρχεται εἰς 6863 βαθμοῦς Κελσίου. Ὁ Ἀμερικανὸς ἀστρονόμος δὲν ὑπολογίζει καὶ τὰς θερμοκρασιακὰς μονάδας, αἵτινες ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν στρωμάτων.

Ἡ ὄρασις τῶν πτηνῶν

Οἱ πτηνολόγοι συμφωνοῦσι, ὅτι τὰ πτηνὰ ἐκ πάντων τῶν ἄλλων ζῶων ἔχουν τὴν μᾶλλον ὀξυτέραν ὄρασιν. Τὸ περιεργὸν δὲ εἶναι ὅτι αἱ νεφέλαι, ἡ οὐρανὴ καὶ τὰ ἄλλα μετεωρολογικὰ φαινόμενα πολὺ ὀλίγην ἐπίδρασιν ἐξασκοῦν ἐπὶ τῇ ὁράσει τοῦ πτερωτοῦ κόσμου. Ὡς γνωστόν, ὁ αἰτὸς δύναται νὰ ἀτενίσῃ τὸν ἥλιον ἐπ' ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, ὁ δὲ λάρος ἱπτάμενος εἰς μεγάλη ὕψη διακρίνει τοὺς μικροὺς λχθεῖς καὶ κατερχόμενος βυθίζεται καὶ συλλαμβάνει αὐτούς.

Ἐπίσης τὰ μικρὰ πτηνὰ ἔχουσι τοσοῦτον ἰσχυρὰν τὴν ὄρασιν, ὥστε διακρίνουν ἐκ μακροτάτης ἀποστάσεως τὰ ἀρπακτικὰ ὄρνεα καὶ συνεγειρόμενα φεύγουσι κατ' ὁμάδας καθ' ὃν χρόνον ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου μόλις μετὰ παρέλευσιν λεπτῶν πολλῶν ἀντιλαμβάνεται τὰ ὄρνεα, ὡς μικρὰ μελανὰ σημεῖα εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Ἐρως τῆς στιγμῆς

Πολλοὶ ἀμφιβάλλουν ἂν δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ἔρως μὲ τὸ πρῶτον βλέμμα. Ἐν τοσοῦτον ὑπάρχουν μερικοὶ, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα θὰ παραμείνουν ἀθάνατα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ οἱ ὁποιοὶ ἠγάπησαν μὲ τὸ πρῶτον βλέμμα. Ὁ Γκαίτμπορρο, ὁ διάσημος ζωγράφος τῶν ὥραιων γυναικῶν, ἐπέρασε τὴν ζωὴν

τοῦ ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ ἔρωτος, ὅτε μία σύμπτωση τὸν ἀφύπνισεν ἀπ᾽ καὶ διὰ παντός. Ἐρωτᾷ ἐν τοπτεῖον πλησίον τῆς Σουντμπόρν καὶ ἦτο ἀπορροφημένος εἰς τὸ ἔργον του, ὅταν αἶφνης μία σκιά ἐπέρασεν ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὁδόν του. Ἀνέβλεψε καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του συνήντησαν τὸ ἀδῶν βλέμμα μᾶς κόρης, ἡ ὁποία μετὰ ταῦτα κατέστη σύζυγος του.

Ὁ Τζὼν Ὀπι, ἄλλος διάσημος ζωγράφος, κατήγετο ἐκ ταπεινῶν γονέων καὶ οὐδέποτε ὀνειρεύθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς ὑψηλὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Ἐν τοσοῦτῃ ἡ κόρη ἡ ὁποία κατέστη σύντροφος τῆς ζωῆς του, ἦτο πλουσιωτάτη καὶ μὲ πολλὰ πνευματικὰ χαρίσματα. Ὅταν ὁ Ὀπι εἶδεν αὐτὴν κατὰ πρῶτον, ἡ κόρη τῆς, ἡ ὁποία ἦτο ὡραιότατη, ἐπιπτεν εἰς μακροὺς βροστῆχους γύρω ἀπὸ τοὺς ὧλους τῆς, καὶ οἱ καλλιτεχνικοὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐνετῶσαν εἰς τὴν εἰκόνα τῆς. Τὴν ἰδίαν ἑσπέραν τῆς ἐξεμυστηρεῦθη τὸν ἔρωτά του καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐνυμφεύοντο.

Ὁ ἐρωτοπαθὴς Σκῶτος ποιητὴς Ροβέρτος Μπέρνς ὀφείλει τὰς πρῶτας ποιητικὰς του ἐμπνεύσεις εἰς μίαν ὡραίαν μικρὰν χωρικὴν τῆς Σκωτίας. Τὴν ἠγάπησεν ἀπὸ τὴν πρῶτην στιγμὴν ποὺ τὴν εἶδε. «Μὲ αὐτὴν, λέγει, ἤρχισεν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ποίησις τῆς ζωῆς μου».

Αἱ ἀπώλειαι τῶν Γερμανῶν

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς αἱ ὁμολογηθεῖσαι ἀπώλειαι τῶν Γερμανῶν μέχρι τέλους Φεβρουαρίου ἀνέρχονται εἰς 1,261,003 νεκρούς, 2,561,096 τραυματίας καὶ 560,627 ἐξαφανισθέντας. Ἐν ὅλῳ 4,124,384.

Ἡ δύναμις τῶν κυμάτων

Ἀγγλὸς μηχανικὸς κατεσκεύασε δυναμόμετρον ἰδίας ἐπινοήσεως, δι' οὗ μετροῦται ἡ δύναμις τῶν θαλασσίων κυμάτων. Διὰ τοῦτου ἐξηκρίβωσεν ὅτι ἡ πίεσις ἡ ἐξασκουμένη παρὰ τῶν κυμάτων ἐπὶ ἐπιφανείᾳ ἐνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου, κυμαίνεται ἐν ὥρᾳ καταιγίδος μεταξὺ 15 ἕως 34 χιλιάδων χιλιογράμμων. Εἶνε πίεσις τρομακτικὴ, ἥτις ἐξηγεῖ πῶς καὶ οἱ ἰσχυρότεροι σκελετοὶ πλοίων ναυαγησάντων συντρίβονται ἐπὶ τῶν